

Tijdelijke maatregelen beleid PFAS als gevolg van stagnerend grondverzet Regio Twente

Aanleiding

De 14 Twentse gemeenten en het waterschap Vechtstromen hebben nagenoeg allemaal hun gebiedsspecifiek beleid voor grondstromen vastgesteld. Een belangrijk onderdeel van de vastgestelde nota is de monitoring ervan. Dit gebeurt niet alleen om de effecten van het beleid in de gaten te houden, maar ook om nieuwe ontwikkelingen te volgen en eventueel te implementeren.

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft op 8 juli 2019 een tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie opgesteld. Dit Tijdelijk handelingskader en de PFAS-problematiek zijn van invloed op het bestaande grondstromenbeleid in heel Nederland, dus ook in Twente.

Wat is PFAS

De bekendste stoffen zijn perfluorooctaanzuur (PFOA), perfluorooctaansulfonaat (PFOS) en HFPO-DA (GenX). Kenmerkend voor deze stoffen is dat ze persistent (moeilijk reageren met andere stoffen naar minder schadelijke stof), mobiel (verspreid zich snel) en nauwelijks biologisch afbreekbaar zijn. Van sommige stoffen uit de PFAS-groep is al aangetoond dat ze toxisch (giftig) zijn. De stoffen PFOS en PFOA behoren tot de zogenaamde Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). Een aantal andere stoffen uit de PFAS groep, zoals GenX, staan op de lijst van potentiële ZZS (PZZS). PFAS worden al decennia lang gebruikt en zit in veel producten zoals verf, blusschuim, pannen, kleding).

Wat betekent dit voor het grondverzet en projecten waarbij grond vrijkomt?

Voor het toepassen van grond geldt dat deze per direct PFAS-metingen moeten bevatten. Tot 1 oktober 2019 gold overgangsbeleid voor eerder uitgevoerde partijkeuringen of (water)bodemonderzoeken. Vanaf 1 oktober 2019, moet alle milieuhygiënische verklaringen aanvullende analyses op PFAS bevatten.

Ook bedrijven die grond onder erkenning in het kader van het Besluit bodemkwaliteit afzetten in de markt (zoals grondreinigers en grondbanken) moeten vanaf 8 juli bij partijen grond onderzoeksgegevens met betrekking tot PFAS meeleveren.

Nut en noodzaak vaststelling aanvullend beleid

Het Tijdelijk handelingskader vangt aan met: 'Het huidige stringente beleid voor het hergebruik van grond en baggerspecie die is verontreinigd met stoffen waarvoor nog geen toepassingsnormen zijn ontwikkeld, zorgt in het geval van PFAS-houdende grond en baggerspecie voor stagnatie bij werkzaamheden waarbij grond en baggerspecie vrijkomt. Dit leidt momenteel in de praktijk tot problemen in het kader van projecten in de grond-, weg- en waterbouw omdat de vrijkomende grond en baggerspecie niet kan worden afgezet. Deze stagnatie leidt tot aanzienlijke maatschappelijke kosten, doordat baggerwerkzaamheden worden uitgesteld en bijvoorbeeld infrastructurele werken en woningbouwprojecten vertragen of stil komen te liggen.'

Ook voor de gemeenten in Twente zijn er al belemmeringen dan wel stagnaties door de PFAS-problematiek. Hierdoor maken de gemeenten extra kosten terwijl het beleid van de Twentse gemeenten erop gericht is om hergebruik van grond zoveel mogelijk te stimuleren. Dit strookt niet met elkaar en vraagt om een aanpak en een oplossing.

Stappenplan aanpak PFAS-problematiek en een Tijdelijk Twents handelingskader

Op 12 september 2019 hebben de Twentse gemeenten en de medewerkers van de Omgevingsdienst Twente (ODT) met elkaar een stappenplan besproken om te komen tot een aanpassing van het gebied specifieke beleid waarin PFAS is opgenomen en grondstormen op basis van dit beleid zoveel mogelijk kan worden gestimuleerd.

Deze stappen houden globaal het volgende in:

- Offertes aanvragen voor uitvoeren van (aanvullend) onderzoek naar de gehalten PFAS in de Twentse bodem en het formuleren van beleid;
- Opdracht verstrekken, uitvoeren onderzoek, analyse van gegevens, opstellen kaart en beleid;
- In alle Twentse gemeenten en waterschap aanvullend beleid laten vaststellen.

Deze stappen hebben een doorlooptijd tot ongeveer april 2020.

Omdat in nagenoeg alle partijen grond PFAS wordt gemeten is het wenselijk dat tot die datum maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat het grondverzet in Twente op 'op slot komt te zitten'.

Tijdelijk beleid tot het moment dat de aanvulling Bodemkwaliteitskaart en bodembeheerplan van kracht wordt

Op basis van de tot nu toe uitgevoerde analyses in Twente blijkt dat het volgende Tijdelijk Twents Handelingskader afgesproken:

Voor grondverzet op basis van de bodemkwaliteitskaart geldt dat:

- Altijd een historisch onderzoek moet worden uitgevoerd om te checken of een locatie 'verdacht' is op PFAS. Dat geldt in ieder geval voor de locaties waar activiteiten hebben plaats gevonden die vermeld staan op de lijst van het expertisecentrum PFAS [https://www.expertisecentrumpfas.nl/images/Handelingskader/DDT219-1-18-008.228-rapid-Voorkomen PFAS in Nederland - deelrapport B Verdachte locaties - definitief.pdf](https://www.expertisecentrumpfas.nl/images/Handelingskader/DDT219-1-18-008.228-rapid-Voorkomen_PFAS_in_Nederland_-_deelrapport_B_Verdachte_locaties_-_definitief.pdf) (tabel 1). Tevens is de regio Twente bezig met het maken van een kaart met 'PFAS-verdachte locaties', deze kaart zal, als deze is opgesteld en vastgesteld in het Regionaal Overleg Bodemkwaliteitskaarten, gebruikt worden voor de bepaling of een locatie als 'verdacht' of als 'onverdacht' beschouwd moet worden voor de stofgroep PFAS.
- Indien een locatie van herkomst verdacht is op de stofgroep PFAS, dan is onderzoek/partijkeuring met analyse op PFAS noodzakelijk.

Voor het toetsen van partijkeuringen geldt het volgende;

1. Voor de gebieden met de functie 'wonen' en de functie 'industrie' (op basis van de functieklasse kaart) gelden de waarde PFOA 7 µg/kg d.s., PFOS 3 µg/kg d.s. en overige PFAS 3 µg/kg d.s., (in lijn met het gestelde in het Tijdelijk Handelingskader PFAS).
2. Voor de functie landbouw/natuur (op basis van de functieklasse kaart) PFOA 0,4 µg/kg d.s. en PFOS 0,6 µg/kg d.s. en voor de overige PFAS 0,1 µg/kg d.s. wordt als tijdelijke achtergrondwaarde beschouwd. Deze waarde is gebaseerd op de huidige bekende gegevens en past binnen de werkwijze die we hebben uitgevoerd bij het opstellen van onze BKK (P80). Voor Gen-X zijn er onvoldoende waarnemingen. Daarom wordt voor Gen-X de detectielimiet (<0,1 µg/kg d.s) gehanteerd.
3. Indien vastgesteld is dat in een bepaald gebied de achtergrondwaarde hoger is dan 0,4 µg/kg d.s (PFOA) en 0,6 µg/kg d.s (PFOS), dan mag in de toe te passen grond een hoger gehalte aan PFOA en PFOS aanwezig zijn (in lijn met het gestelde in het Tijdelijk Handelingskader PFAS).
4. De waarden PFOA 0,4 µg/kg d.s. en PFOS 0,6 µg/kg d.s. gelden buiten de grondwaterbeschermingsgebieden, binnen de grondwaterbeschermingsgebieden geldt 0,1 µg/kg d.s. voor PFOA, PFOS, overige PFAS en Gen-X.

5. Voor toepassingen onder grondwaterniveau geldt onderstaande tabel (basis is het Tijdelijk handelingskader):

Tabel: Toepassingsnormen voor het toepassen van grond en baggerspecie (in µg/kg ds)

	Landbouw/Natuur				Wonen				Industrie			
	PFOS	PFOA	GenX	Overige PFAS	PFOS	PFOA	GenX	Overige PFAS	PFOS	PFOA	GenX	Overige PFAS
Bij een grondwaterstand ondieper dan 1,0 m-mv 0 - 1,0 m-mv dieper dan 1,0 m-mv	0,6 0,1	0,4 0,1	0,1 0,1	0,1 0,1	3,0 0,1	7,0 0,1	3,0 0,1	3,0 0,1	3,0 0,1	7,0 0,1	3,0 0,1	3,0 0,1
Bij een grondwaterstand dieper dan 1,0 m-mv 0 - GWS m-mv dieper dan GWS	0,6 0,1	0,4 0,1	0,1 0,1	0,1 0,1	3,0 0,1	7,0 0,1	3,0 0,1	3,0 0,1	3,0 0,1	7,0 0,1	3,0 0,1	3,0 0,1

6. Als analysepakket wordt aangehouden het pakket genoemd in het Tijdelijk handelingskader (38 stuks). Gen-X wordt alleen meegenomen als een locatie 'verdacht' is voor deze stof.

Oktober 2019

Overige aandachtspunten:

Veldwerk

Omdat PFAS in veel producten is verwerkt (schoenen, nieuwe kleding, wasverzachter, handschoenen, flessen, doppen slangen, peilbuizen e.d.), moet hier bij het veldwerk rekening worden gehouden om de resultaten niet te beïnvloeden. Vraag hier altijd na bij het adviesbureau.

Wordt opdracht voor onderzoek gegeven aan het bureau, dan moet dit duidelijk worden in de offerte van het bureau zijn weergegeven. (dit kan niet simpel door te verwijzen naar BRL 2000, protocol 2001/2002/2018).

FAQ

Link Tijdelijk handelingskader PFAS: <https://www.bodemplus.nl/onderwerpen/wet-regelgeving/bbk/grond-bagger/handelingskader-pfas/>

De meeste gestelde vragen staan op de site van bodem+: https://www.bodemplus.nl/onderwerpen/wet-regelgeving/bbk/vragen/grond-bagger-pfas/?pager_page=0

Detilinfo is ook te vinden op de website: <https://www.expertisecentrumpfas.nl/>

